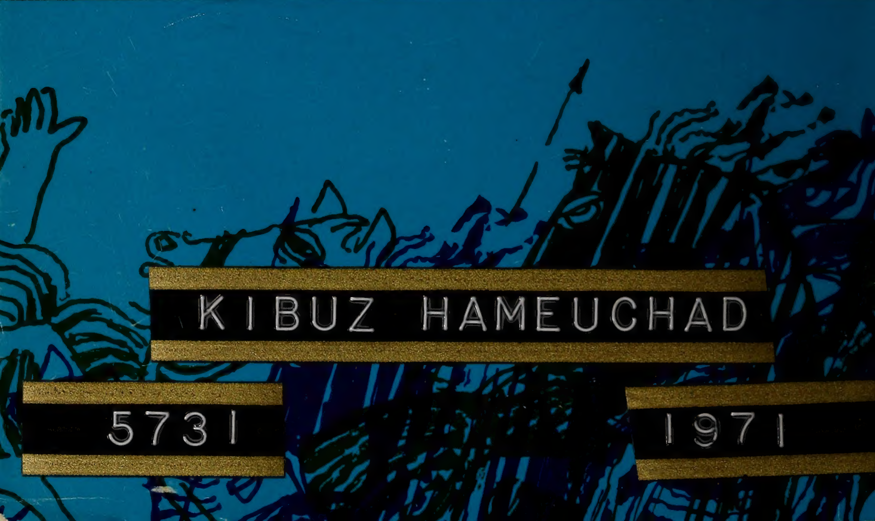

הגדה של פסח

KIBUZ HAMEUCHAD

5731 1971

הגדה של פסח

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ

הָאָבִיב

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן
וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוה לְדֹרֹתֵיכֶם
חֻקַּת עוֹלָם תְּחָגֻּהוּ.

שָׁמוֹר

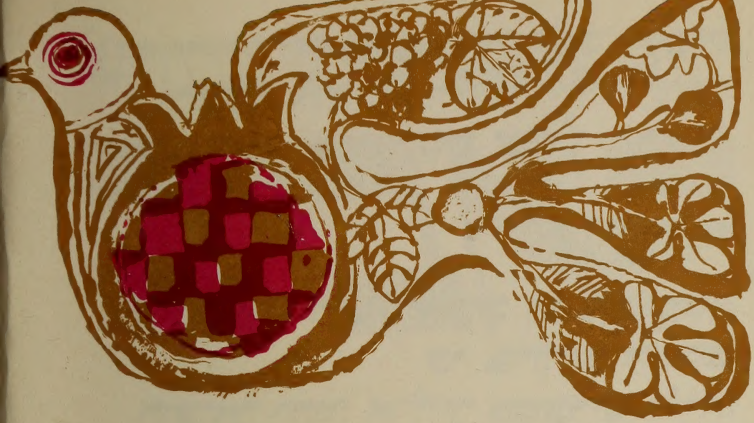
אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח
כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב
הוֹצִיאֲךָ יהוה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה:

הִגִּיעַ

לֵיל פֶּסַח.
הַלַּיְלָה הַזֶּה
כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ
אוֹמְרִים בּוֹ הַלֵּל.
כִּי בַּלַּיְלָה הַזֶּה אוֹצְרוֹת טְלָלִים נִפְתָּחִים.

פרקי ר' אליעזר

כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר,
הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ:
הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ,
עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ:
הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ.

לְכָה דוֹדִי
נֵצֵא הַשָּׂדֶה
נָלִינָה בַּכְּפָרִים:
נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים,
נִרְאֶה אִם־פָּרְחָה הַגֶּפֶן,
פִּתַּח הַסְּמָדַר
הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים:
שָׁם אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ:

דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם
לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים:
אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים: שִׁיר הַשִּׁירִים

כָּתְנוֹת פַּסִּים לָבַשׁ הַגַּן

וּכְסוּת רִקְמָה מַדֵּי דִשְׁאוֹ,

וּמְעִיל תַּשְׁבֵּץ עָטָה כָּל עֵץ

וּלְכָל עַיִן הֶרְאָה פִּלְאוֹ;

כָּל צִיץ חָדָשׁ לִזְמַן חָדָשׁ,

יָצָא שׂוֹחֵק לִקְרַאת בּוֹאוֹ,

אַךְ לִפְנֵיהֶם שׁוֹשָׁן עָבַר-

מֶלֶךְ כִּי עַל הוּרַם כִּסְאוֹ.

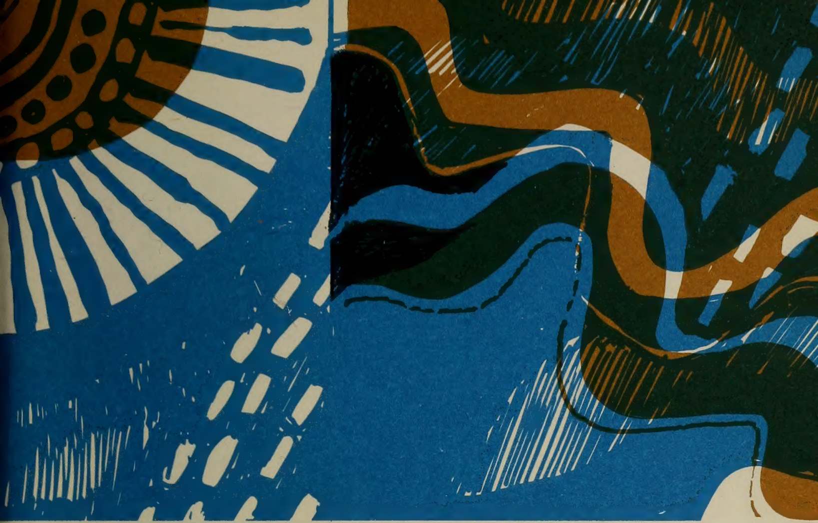
יָצָא מִבֵּין מִשְׁמַר עָלָיו

וַיְשַׁנֶּה אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ.

מִי לֹא יִשְׁתֶּה יֵינוֹ עָלָיו -

הָאִישׁ הַהוּא יִשָּׂא חֶטְאוֹ.

משה אבן עזרא

טַל תֵּן לִרְצוֹת אַרְצֶךָ,
שִׁיתֵנוּ בְרָכָה בְּדִיצֶךָ,
רֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ בְּהַפְרִיצֶךָ,
קוֹמֵם עִיר בָּהּ חֶפְצֶךָ,
בְּטַל

טַל צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעֻטֶּרֶת,
פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת,
עִיר כַּסֻּכָּה נוֹתֶרֶת,
שִׂימָהּ בְּיָדְךָ עֲטֶרֶת,
בְּטַל

טַל יַעֲסִיס צוּף הָרִים,
טְעַם בִּמְאוֹדֶיךָ מֻבְחָרִים,
חֲנוּנֶיךָ חַלֵּץ מִמַּסְגֵּרִים,
זִמְרָה נַנְעִים וְקוֹל נָרִים,
בְּטַל

אלעזר הקליר

גֶּשֶׁם חָלַף וּסְתָו עָבַר וְהַכֹּל בְּעִתּוֹ נוֹצָר

לֵךְ לְשָׁלוֹם גֶּשֶׁם!

דּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ בְּגַנַּת דּוֹדִים - וְחָלְפוּ דְּוַיִים

בֹּא בְּשָׁלוֹם טַל!

מֵרֵיחַ מֵימֶיךָ נְשֵׂאתָ שְׁפָלִים וּמָלְאוּ אֲסָמֶיךָ

לֵךְ לְשָׁלוֹם גֶּשֶׁם!

נְעִים שְׂמָחוֹת וּפְרִי עֵץ הָדָר עֵת יֵעָדֵר

בֹּא בְּשָׁלוֹם טַל!

תקופת יוסי בן יוסי

כּוֹס אָבִיב

הֲרֵינִי

מוּכָן וּמְזוּמָן
לְקַיֵּם הַמִּצְוָה
לְסַפֵּר
בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
יַחַד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל

הָא
לַחְמָא עַנְיָא

דִי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא
בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם.
כָּל דִכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכוֹל,
כָּל דִצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח.
הָשַׁתָּא הָכָא,
לְשָׁנָה הַבָּאָה
בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל.
הָשַׁתָּא עַבְדֵי,
לְשָׁנָה הַבָּאָה
בְּנֵי חוֹרִין.

מסורתי

מַה נִּשְׁתַּנָּה

הַלַּיְלָה
הַזֶּה
מִכָּל
הַלֵּילוֹת.

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת

אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה;
הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה.

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת

אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת;
הַלַּיְלָה הַזֶּה מָרוֹר.

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת

אֵין אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִילוּ פַּעַם אֶחָת;
הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים.

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת

אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין מְסֻבִּין;
הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין.

מסורתי

♪ עֲבָדִים הָיִינוּ עַתָּה בְּנֵי חוֹרִין

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם
וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה
וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
אֶת־אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם
הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ

מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם וַאֲפִלּוּ
כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים כֻּלָּנוּ זְקֵנִים
כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת־הַתּוֹרָה
מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם
וְכָל־הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. מסורתי

♪ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ
כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרָיִם.

♪ לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוה וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם

מַעֲשֶׂה

בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה
וְרַבִּי עֲקִיבָא
וְרַבִּי טַרְפוֹן
שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי־בְרַק,
וְהָיוּ מְסַפְּרִים
בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה,
עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם
וְאָמְרוּ לָהֶם:
רַבּוֹתֵינוּ, הִגִּיעַ זְמַן
קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל

שַׁחֲרִית. מסורתי

♪ לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוה וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל מִי שֶׁלֹּא אָמַר
שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים
אֵלּוּ בַּפֶּסַח
לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ.
וְאֵלּוּ הֵן:
פֶּסַח
מַצָּה
וּמָרוֹר:

פֶּסַח

עַל שׁוּם מָה?
פֶּסַח זֶה שֶׁהָיוּ
אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים
בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם
עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם.

מַצָּה

זוֹ
שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים
עַל שׁוּם מָה?
עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק
בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ.
וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם
עֻגוֹת מַצּוֹת

מָרוֹר

זֶה
שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים
עַל שׁוּם מָה?
עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים
אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם.

משנה פסחים

וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ

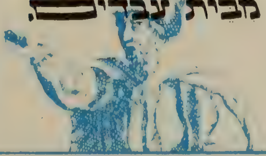
בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר:

כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה תוֹרָה:
אֶחָד חָכָם
וְאֶחָד רָשָׁע
וְאֶחָד תָּם
וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל:

חָכָם

מַה הוּא אוֹמֵר—:
מַה הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים
וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה
יְיָ אֱלֹהֵינוּ אוֹתָנוּ.
וְאַף אַתָּה אֱמָר־לוֹ
בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִמִּצְרַיִם
מִבֵּית עֲבָדִים:

רָשָׁע

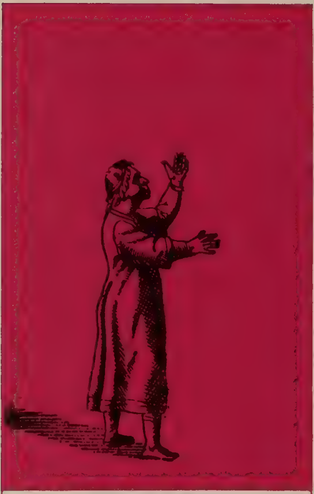
מַה הוּא אוֹמֵר—:
מַה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת
לָכֶם?
לָכֶם וְלֹא לוֹ. וּלְפִי
שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן
הַכְּלָל וְכָפַר בְּעִקָּר
אֱמָר־לוֹ בַּעֲבוּר זֶה
עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי
מִמִּצְרַיִם. לִי וְלֹא לוֹ,
אִלּוּ הָיָה שָׁם
לֹא הָיָה נִגְאָל.

תם

מה הוא אומר:
מה זאת.
אף את למד־לו
הלכות פסח שאין
מפטירין אחר הפסח
אפיקומן.

ושאינו יודע לשאול

את פתח לו;

לפי הירושלמי
מכילתא דרבי ישמעאל
הגדה להרמב"ם

וַיֵּרֶד

יַעֲקֹב מִצְרַיְמָה
וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט
וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל
עָצוּם וָרָב. דברים כו

מְלַמֵּד

שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב אָבִינוּ
לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלָּא לָגוּר שָׁם
שֶׁנֶּאֱמַר:
וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה: לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ
כִּי אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ
כִּי כָבֵד הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
וְעַתָּה יֵשְׁבוּ־נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן. מדרש

וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא.
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ
בִּמְאֹד מְאֹד; וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם.
וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא
יָדַע אֶת יוֹסֵף; וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ: הִנֵּה עַם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ; פֶּן
יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם
הוּא עַל שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ.

וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ
בְּסִבְלֹתָם. וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה:
אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס:
וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.
וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שמות א

♪ וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרוֹץ

וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ.
וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה:
בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה.
אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ. שמות א׳

וַיְצַו פַּרְעֹה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַנֹּגְשִׂים בָּעָם
וְאֶת שֹׁטְרָיו לֵאמֹר:
לֹא תֹאסִפוּן לָתֵת תֶּבֶן לָעָם
לִלְבֹּן הַלְּבֵנִים כִּתְמוֹל שִׁלְשֹׁם
הֵם יֵלְכוּ וְקֹשְׁשׁוּ לָהֶם תֶּבֶן:
תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים
וְיַעֲשׂוּ בָהּ. שמות ה׳

וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם
וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה
וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו
וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם
וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי
מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי
מֵאֶחָיו;

שמות ב

וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ
וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל;
וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה
וַיְבַקֵּשׁ לַהֲרֹג אֶת מֹשֶׁה.
וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן. שמות ג

וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ,
וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר;
וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים, חֹרֵבָה.
וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהוה אֵלָיו
בְּלַבַּת אֵשׁ, מִתּוֹךְ הַסְּנֶה.
וַיַּרְא וְהִנֵּה: הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ
וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל.

וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר:
רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם;
וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו;
כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֹבָיו.
וְעַתָּה לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל פַּרְעֹה -
וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם. שמות ג׳

וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה

שַׁלַּח
אֶת עַמִּי

שמות ה

וַיַּכְבֵּד פַּרְעֹה אֶת לִבּוֹ וְלֹא שִׁלַּח אֶת הָעָם.

שמות ח

אֵלּוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם.
וְאֵלּוּ הֵן:

שחין
ברד
ארבה
חשך
מכת בכורות

וַיִּקְרָא
לְמשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה
וַיֹּאמֶר:

קוּמוּ
צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי
גַּם־אַתֶּם
גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
שמות י״ב

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה
לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים
רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה
וְיִקְחוּ לָהֶם
אִישׁ שֶׂה
לְבֵית אָבוֹת,
שֶׂה לַבָּיִת
וְכָכָה תֹּאכְלוּ אוֹתוֹ:
מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים
נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם
וּמַקֶּלְכֶם בְּיֶדְכֶם
וַאֲכַלְתֶּם אוֹתוֹ
בְּחִפָּזוֹן. שמות י״ב

♪ הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וַיִּשָּׂא הָעָם
אֶת בְּצֵקוֹ
טֶרֶם יֶחְמָץ,
מִשְׁאֲרוֹתָם
צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם
עַל שִׁכְמָם.
וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק
אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם
עֻגֹת מַצּוֹת,
כִּי לֹא חָמֵץ,
כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם
וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ,
וְגַם צֵדָה
לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

וַיְהִי
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
יָצְאוּ צִבְאוֹתֵיכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
וּשְׁמַרְתֶּם
אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה
לְדֹרֹתֵיכֶם
חֻקַּת עוֹלָם: שמות י״ב

זָכוֹר

אֶת
הַיּוֹם הַזֶּה
אֲשֶׁר
יְצָאתֶם
מִמִּצְרַיִם
מִבֵּית עֲבָדִים.

זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים.

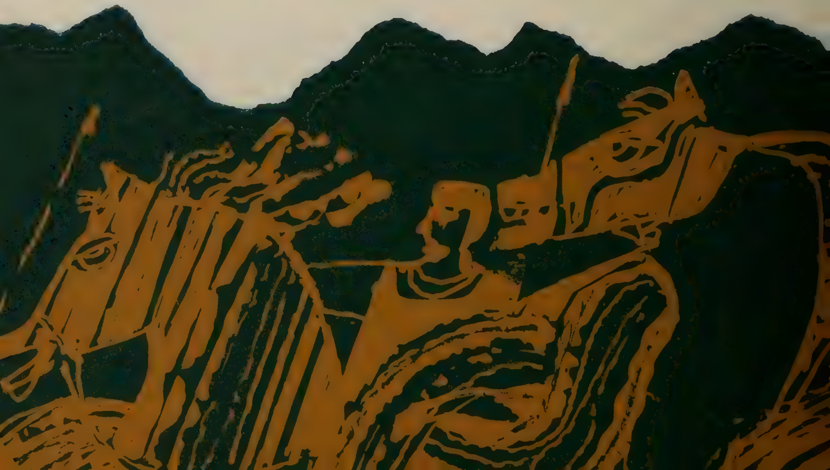

וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם.
וַיֵּהָפֵךְ לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו אֶל הָעָם וַיֹּאמְרוּ:
מַה זֹּאת עָשִׂינוּ,
כִּי שִׁלַּחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ ?
וַיֶּאְסֹר אֶת רִכְבּוֹ וְאֶת עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ;
וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם
וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם חֹנִים עַל הַיָּם
כָּל סוּס, רֶכֶב פַּרְעֹה וּפָרָשָׁיו וְחֵילוֹ -
וּפַרְעֹה הִקְרִיב.
וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֵינֵיהֶם - וְהִנֵּה:
מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם.
וַיִּירְאוּ מְאֹד, וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה:

הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם -
לְקַחְתָּנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר?
מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ
לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם!
הֲלֹא זֶה הַדָּבָר,
אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְמִצְרַיִם, לֵאמֹר:
חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעַבְדָה אֶת מִצְרָיִם;
כִּי טוֹב לָנוּ עֲבֹד אֶת מִצְרַיִם
מִמֻּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר.
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם: אַל תִּירָאוּ!
כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם -
לֹא תֹסִפוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. שמות י״ד

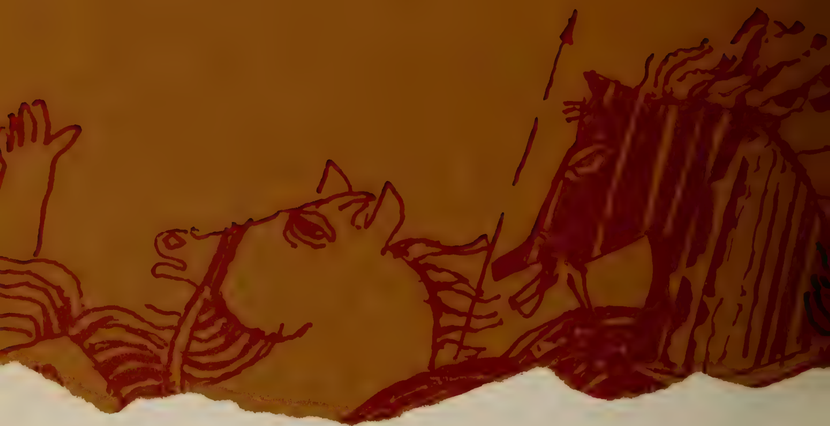

תַּנְיָא: הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹמְדִים עַל שְׂפַת הַיָּם הָיוּ שְׁבָטִים מְנַצְּחִים זֶה עִם זֶה. זֶה אוֹמֵר: אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם, וְזֶה אוֹמֵר: אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם. קָפַץ שִׁבְטוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין וְיָרַד לַיָּם תְּחִלָּה. וְהָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה מְרַגְּמִים אוֹתָם.

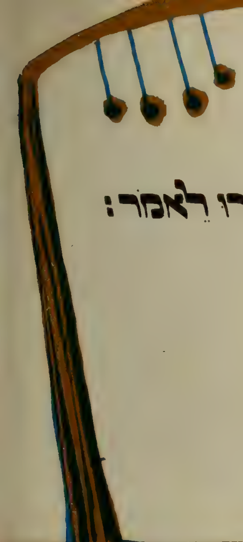
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: לֹא כָךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה, אֶלָּא זֶה אוֹמֵר: אֵין אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם, וְזֶה אוֹמֵר: אֵין אֲנִי יוֹרֵד תְּחִלָּה לַיָּם. קָפַץ נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב וְיָרַד לַיָּם תְּחִלָּה. הסורתי

וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה,
וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם.
וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם
כֹּל סוּס פַּרְעֹה רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו -
אֶל תּוֹךְ הַיָּם.
וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם וַיְכַסּוּ אֶת הָרֶכֶב וְאֶת הַפָּרָשִׁים
לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה,
הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם.
לֹא נִשְׁאַר בָּהֶם עַד אֶחָד.
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. מדרש

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר:
אָשִׁירָה לַיהוה כִּי גָאֹה גָּאָה -
סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם.
עָזִּי וְזִמְרָת-יָהּ,
וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה.

אָמַר אוֹיֵב: אֶרְדֹּף, אַשִּׂיג;
אֲחַלֵּק שָׁלָל - תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי,
אָרִיק חַרְבִּי - תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי.
נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ - כִּסָּמוֹ יָם;
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים.

שמות טו

וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה, אֲחוֹת אַהֲרֹן,
אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ.
וַתֵּצֶאןָ כָל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלֹת.

שמות ט׳ו

אוֹתָהּ שָׁעָה
בִּקְּשׁוּ
מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת
לוֹמַר שִׁירָה
לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.
אָמַר לָהֶם
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

♪ מַעֲשֵׂה יָדַי טוֹבְעִין בַּיָּם וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנַי?

סנהדרין

בצאת

ישראל ממצרים
בית יעקב מעם לעז
היתה יהודה לקדשו,
ישראל ממשלותיו.

הים ראה וינס,
הירדן יסב לאחור,
ההרים רקדו כאילים,
גבעות כבני צאן?

תהלים קיד

מה לך הים כי תנוס,
הירדן תסב לאחור,
ההרים תרקדו כאילים,
גבעות כבני צאן?

מלפני אדון חולי ארץ,
מלפני אלוה יעקב.
ההפכי הצור אגם מים,
חלמיש למעינו מים.

כוס חרות

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר
וְלֹא מָצְאוּ מָיִם.
וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמַּיִם.
וַיָּלֶן הָעָם עַל משֶׁה וַיֹּאמֶר:
לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם -
לְהָמִית אוֹתִי וְאֶת בָּנַי
וְאֶת מִקְנַי בַּצָּמָא? שמות י"ז

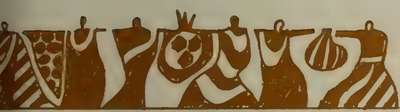

♪ וּמשֶׁה הִכָּה עַל צוּר
בַּמַּטֶּה הִכָּה עַל סֶלַע
וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם.

וַיִּבְכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ:
מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר
זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה
אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם:
אֶת הַקִּשֻּׁאִים
וְאֶת הָאֲבַטִּחִים
וְאֶת הֶחָצִיר וְאֶת הַבְּצָלִים וְאֶת הַשּׁוּמִים
וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה במדבר י"א

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לָתוּר אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם:
עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב וַעֲלִיתֶם אֶת הָהָר -
וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ, מַה הִוא ?
וְאֶת הָעָם, הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ -
הֶחָזָק הוּא, הֲרָפֶה ? הַמְעַט הוּא אִם רָב ?

וַיָּשֻׁבוּ מִתּוּר הָאָרֶץ מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם.
וַיְסַפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ:
בָּאנוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ -

וְגַם זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ

הִוא, וְזֶה פִּרְיָהּ.
אֶפֶס כִּי עַז הָעָם, הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ;
וַיֹּצִיאוּ דִּבַּת הָאָרֶץ, אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ,
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר:
הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בָהּ לָתוּר אֹתָהּ -
אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִוא;

וַיַּהַס כָּלֵב אֶת־הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:

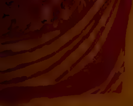
עָלֹה נַעֲלֶה
וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ
כִּי יָכוֹל נוּכַל לָהּ

במדבר יג

קומו! תעי מדבר, צאו מתוך השממה;
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.
רב־לכם לנוע, לנוד בערבה –
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה.
רק ארבעים שנה נתע בין הרים –
ובחול נטשו ששים רבוא פגרים.
אל־נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעבדותם מתו – נפסח על־החללים!
ירקבו בקלונם סרוחים על־צררתם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.
ימתק לחו חלומם, חלום רב בצלים, שומים,
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.
עוד היום או מחר יחלק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים.

קומו! אפוא, נדים! עזבו את־השממה!
אך אל יעל קולכם, דרכו עז בדממה!
פן־צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו –
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!
איש בלבבו ישמע קול אלה דבר:
"לך! היום אל־ארץ חדשה אתה עבר!
לא! לא לחם קלקל, שלו ודגן שמים, –
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!
לא! לא אהל תהו ועליות שחקים –
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!
כי מלבד המדבר תחת השמים,
עוד לאלה עולם גדול, רחב ידים.
ומלבד ילל הישימון, דמי הציה –
תרגש תחת שמשו ארץ יפה־פיה!"

ח.נ. ביאליק

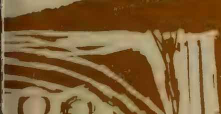

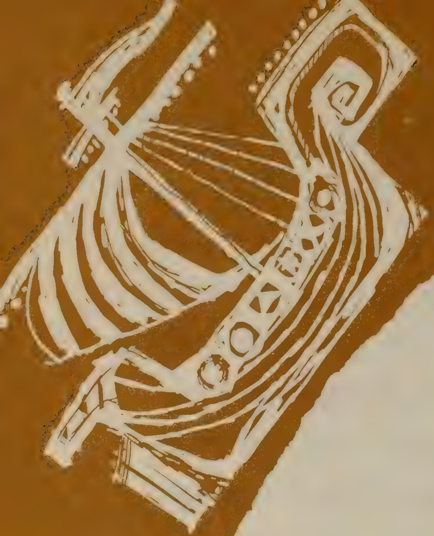
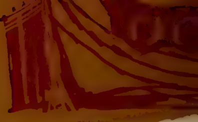
צִיּוֹן

הֲלֹא תִשְׁאֲלִי לִשְׁלוֹם אֲסִירַיִךְ,
דּוֹרְשֵׁי שְׁלוֹמֵךְ וְהֵם יֶתֶר עֲדָרָיִךְ?
מִיָּם וּמִזְרָח וּמִצָּפוֹן וְתֵימָן שְׁלוֹם
רָחוֹק וְקָרוֹב שְׂאִי מִכֹּל עֲבָרָיִךְ,
אֵיךְ יֶעֱרַב לִי אֲכֹל וּשְׁתוֹת בְּעֵת אֶחֱזֶה,
כִּי יִסְחֲבוּ הַכְּלָבִים אֶת כְּפִירַיִךְ?
אוֹ אֵיךְ מְאוֹר יוֹם יְהִי מָתוֹק לְעֵינַי בְּעוֹד
אֶרְאֶה בְּפִי עוֹרְבִים פִּגְרֵי נְשָׁרַיִךְ?
הֵם הַשְּׂמֵחִים לְשַׁלְוָתֵךְ וְהַכּוֹאֲבִים
עַל שׁוֹמְמוּתֵךְ וּבוֹכִים עַל שְׁבָרָיִךְ.
אַשְׁרֵי מְחַכֶּה וְיַגִּיעַ וְיִרְאֶה עֲלוֹת
אוֹרֵךְ וְיִבָּקְעוּ עָלָיו שְׁחָרָיִךְ,
לִרְאוֹת בְּטוֹבַת בְּחִירַיִךְ וְלַעְלֹז בְּשִׂמְ-
חָתֵךְ בְּשׁוּבֵךְ אֱלֵי קַדְמַת נְעוּרָיִךְ!

יהודה הלוי

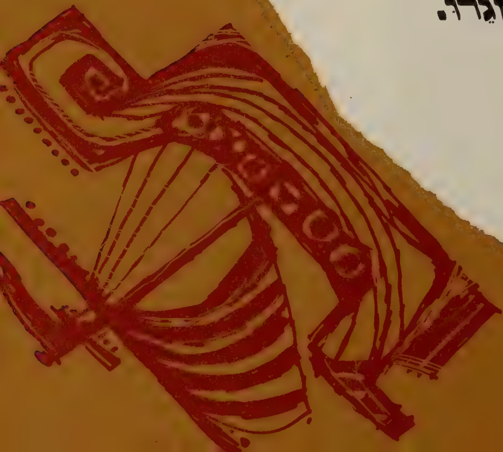

שְׂאִי סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי

כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ־לָךְ.
בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבֹאוּ,
וּבְנוֹתַיִךְ עַל צַד תֵּאָמַנָה.
אָז תִּרְאִי וְנָהַרְתְּ,
וּפָחַד וְרָחַב לְבָבֵךְ:
מִי אֵלֶּה כָּעָב תְּעוּפֶינָה,
וְכַיּוֹנִים אֶל אֲרֻבּוֹתֵיהֶם?
כִּי לִי אִיִּים יְקַוּוּ וָאֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ
לְהָבִיא בָנַיִךְ מֵרָחוֹק,
וּפִתְּחוּ שְׁעָרַיִךְ תָּמִיד
יוֹמָם וָלַיְלָה לֹא יִסָּגֵרוּ.

ישעיהו ס'

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת

בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים.
אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה.
אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם: הִגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה.
הִגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הָיִינוּ שְׂמֵחִים.
שׁוּבָה ה' אֶת שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב.
הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ.
הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע,
בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו. תהלים קכו

הִנֵּה יָמִים בָּאִים

נְאֻם־יהוה
וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בַּקֹּצֵר
וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע
וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים עָסִיס
וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה׃
וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינָם
וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת פְּרִיהֶם׃
וּנְטַעְתִּים עַל־אַדְמָתָם
וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם · עמוס ט

והיא שעמדה

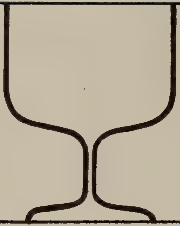
♪ לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ,
שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד
עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ
אֶלָּא שֶׁבְּכָל
דּוֹר וָדוֹר
עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ
וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם. מסורתי

נְבָרֵךְ

עַל הַגֶּפֶן
וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן
וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה
וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה
טוֹבָה וּרְחָבָה
לֶאֱכֹל מִפִּרְיָהּ
וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּבָהּ
וְתִבָּנֶה יְרוּשָׁלַיִם
וְנִשְׂמַח בְּבִנְיָנָהּ

שותים ואוכלים כרצונם

כּוֹס עַצְמָאוּת

אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא

אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי
אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ
עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

קָרֵב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא

לַיְלָה

רָם הוֹדַע כִּי לְךָ הַיּוֹם אַף לְךָ

הַלַּיְלָה

שׁוֹמְרִים הַפְקֵד לְעִירְךָ כָּל הַיּוֹם וְכָל

הַלַּיְלָה

תָּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֶשְׁכַת

לַיְלָה

אַדִּיר בִּמְלוּכָה | לְךָ וּלְךָ לְךָ כִּי לְךָ
בָּחוּר כַּהֲלָכָה | לְךָ אַף לְךָ
גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ | לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה

כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ יָאֶה

דָּגוּל בִּמְלוּכָה | לְךָ וּלְךָ לְךָ כִּי לְךָ
הָדוּר כַּהֲלָכָה | לְךָ אַף לְךָ
וָתִיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ | לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה

כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ יָאֶה

אֶחָד

מִי יוֹדֵעַ
אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ

שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית
שְׁלשָׁה אָבוֹת
אַרְבַּע אִמָּהוֹת
חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה
שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה
שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא
שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה
תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה
עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא
אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא
שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטַיָּא
שְׁלשָׁה עָשָׂר מִדַּיָּא

אֶחָד
מִי יוֹדֵעַ אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ
אֶחָד
אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ

חַד גַּדְיָא

דְּזַבִּין אַבָּא
בִּתְרֵי זוּזֵי

וַאֲתָא שׁוּנְרָא וְאָכְלָה לְגַדְיָא
וַאֲתָא כַלְבָּא וְנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא
וַאֲתָא חוּטְרָא וְהִכָּה לְכַלְבָּא
וַאֲתָא נוּרָא וְשָׂרַף לְחוּטְרָא
וַאֲתָא מַיָּא וְכָבָה לְנוּרָא
וַאֲתָא תוֹרָא וְשָׁתָה לְמַיָּא
וַאֲתָא הַשּׁוֹחֵט וְשָׁחַט לְתוֹרָא
וַאֲתָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט
וַאֲתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת
דְּשָׁחַט לְשׁוֹחֵט דְּשָׁחַט לְתוֹרָא
דְּשָׁתָה לְמַיָּא דְּכָבָה לְנוּרָא
דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא דְּהִכָּה לְכַלְבָּא
דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי

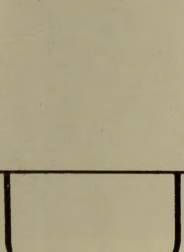
חַד גַּדְיָא

חַד גַּדְיָא

חֲסַל

סִדּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ
כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ,
כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ.
זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה,
קוֹמֵם קְהַל עֲדַת מִי מָנָה.
קָרֵב נַהֵל נִטְעֵי כַנָּה,
פְּדוּיִים לְצִיּוֹן בְּרִנָּה.

בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה

כּוֹס
קִיבּוּץ גָּלֻיוֹת

ועדת התרבות הקיבוץ-המאוחד
הוצאת הספרים הקיבוץ-המאוחד
עיצוב: גד אורלמן

לוחות: ישראליט
דפוס: לבנדה

נדפס בשנת כ׳ג למדינת ישראל.
תשל"א, 1971

סדר פסח בקיבוץ

עיצוב: גד אולמן

